

Mogućnosti, učesće i potrebe mladih u opštini Bujanovac

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Metodologija	3
3. Kancelarija za mlade: informisanost, dostupnost i korišćenje	3
4. Savet za mlade	5
5. Učešće mladih u donošenju odluka	5
6. Lokalni akcioni plan za mlade i budžetska podrška	6
7. Prostori za mlade	7
8. Budućnost mladih: ostanak ili odlazak iz Bujanovca	7
9. Zaključak	8
10. Preporuke	9

MOGUĆNOSTI, UČEŠĆE I POTREBE MLADIH U OPŠTINI BUJANOVAC

1. Uvod

Mladi u Bujanovcu imaju na raspolaganju određene institucionalne mehanizme i programe namenjene njihovom učešću u lokalnoj zajednici, uključujući Kancelariju za mlade i Savet za mlade. Međutim, samo postojanje ovih mehanizama ne govori dovoljno o tome koliko su oni mladima poznati, dostupni i korisni.

Ovaj izveštaj zato istražuje kako funkcioniše lokalna omladinska politika u Bujanovcu i u kojoj meri postojeći mehanizmi odgovaraju na potrebe mladih. Posebna pažnja posvećena je radu Kancelarije za mlade i Saveta za mlade, dostupnosti prostora i aktivnosti, mogućnostima mladih da učestvuju u donošenju odluka, kao i njihovim iskustvima i očekivanjima.

Analiza je zasnovana na zvaničnoj dokumentaciji i odgovorima Opštine Bujanovac dobijenim putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, kao i na odgovorima mladih prikupljenim kroz anketu.

Cilj je da se uporedi institucionalna slika sa iskustvima mladih i utvrdi gde postoje razlike između formalno uspostavljenih mehanizama i njihove stvarne dostupnosti i značaja za mlade u lokalnoj zajednici.

2. Metodologija

Analiza je zasnovana na zvaničnoj dokumentaciji i odgovorima Opštine Bujanovac dobijenim putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, kao i na odgovorima mladih prikupljenim kroz anonimnu anketu.

Od Opštine Bujanovac traženi su podaci o radu Kancelarije za mlade, Lokalnom akcionom planu za mlade, budžetskim izdvajanjima, programima i aktivnostima za mlade, saradnji sa drugim institucijama i organizacijama, kao i dokumentacija koja se odnosi na rad Saveta za mlade.

Anketa je sprovedena elektronski putem Google forme i obuhvatila je 10 ispitanika iz Bujanovca i sela na teritoriji opštine. Među ispitanicima je bilo sedam devojaka i tri mladića, šestoro iz sela i četvero iz grada. Sedmoro ispitanika pohađa srednju školu, jedan je student, dok je dvoje nezaposleno. Osam ispitanika pripada albanskoj, a dvoje srpskoj zajednici.

Zbog malog broja ispitanika, nalazi ankete ne mogu se smatrati reprezentativnim za sve mlade u opštini Bujanovac. Međutim, odgovori pružaju uvid u iskustva, potrebe i stavove dela mladih i omogućavaju poređenje sa informacijama koje su dostavile lokalne institucije.

3. Kancelarija za mlade: informisanost, dostupnost i korišćenje

Opština Bujanovac navodi da ima funkcionalnu Kancelariju za mlade i prostor koji se koristi za rad sa mladima, sastanke, konsultacije, radionice i druge aktivnosti. Prema odgovoru Opštine, Kancelarija

predstavlja jedan od glavnih lokalnih mehanizama za direktnu komunikaciju sa mladima i saradnju sa omladinskim organizacijama i organizacijama civilnog društva.

Nalazi ankete međutim, pokazuju razliku između prepoznatljivosti Kancelarije i stvarnog korišćenja njenih mogućnosti.

Devet od deset ispitanika zna da Kancelarija za mlade postoji, dok jedan ispitanik nije siguran. Međutim, samo šest ispitanika zna gde se ona nalazi, dok dvoje ne zna, a dvoje nije sigurno. Još izraženija razlika vidi se kod korišćenja Kancelarije: samo dvoje ispitanika navodi da su koristili njen prostor ili učestvovali u njenim aktivnostima, dok osmoro nije.

Odgovori na otvorena pitanja pokazuju da se nedostatak informacija pojavljuje kao jedna od glavnih prepreka.

Jedan ispitanik navodi: „Čuo sam da postoji od svojih vršnjaka, ali nisam siguran na koji način funkcioniše.“

Druga ispitanica kaže: „Saznala sam sasvim slučajno, ali nisam upućena u to čime se bavi.“

Sličan problem pojavljuje se i u odgovorima na pitanje zbog čega mladi ne koriste Kancelariju za mlade:

„Najviše mislim da je u pitanju nedostatak informacija jer stvarno da sam negde čuo, pročitao u medijima, prijavio bih se.“

Više ispitanika navelo je upravo nedostatak informacija, dok je jedan ispitanik ocenio da je potrebno više informisanja o aktivnostima koje Kancelarija planira.

Ovi nalazi ne ukazuju na to da Kancelarija za mlade nema aktivnosti, Opština navodi niz programa i oblika saradnje. Međutim, rezultati ankete ukazuju na jaz između postojanja institucionalnih mogućnosti i informacija koje o njima dopiru do dela mladih.

Opština navodi da Kancelarija za mlade tokom godine organizuje i podržava različite aktivnosti i sarađuje sa obrazovnim ustanovama, Nacionalnom službom za zapošljavanje, organizacijama civilnog društva i međunarodnim partnerima.

U dostavljenom odgovoru kao primeri se navode IT obuke u saradnji sa Srednjom školom „Sezai Surroi“, aktivnosti povezane sa merama zapošljavanja i stručnog osposobljavanja, kao i radionice, javne diskusije i aktivnosti posvećene ljudskim i manjinskim pravima, socijalnoj inkluziji, interkulturalnom dijalogu, migracijama, položaju mladih i aktivizmu.

Opština navodi i javnu diskusiju organizovanu sa organizacijom „The Future“, u kojoj je učestvovalo oko 40 mladih sa ciljem njihovog informisanja i edukacije o pravima i mogućnostima njihove praktične primene.

Odgovori iz ankete pokazuju široko interesovanje ispitanika za dodatne sadržaje.

Od deset ispitanika:

8 je zainteresovano za obuke i radionice;

6 za projekcije filmova;

5 za aktivizam;

po 4 za stipendije i programe razmene, učenje jezika i volontiranje;

po 3 za sportske aktivnosti, novinarske radionice i radionice ili predavanja o mentalnom zdravlju;

2 za pomoć pri pisanju CV-ja;

po 1 za kulturne i muzičke događaje.

Jedan ispitanik posebno ukazuje na značaj aktivnosti koje povezuju mlade iz različitih zajednica, navodeći da radionice mladima omogućavaju ne samo da nešto nauče, već i da upoznaju vršnjake iz drugih etničkih zajednica i njihove kulture. Ovo je posebno značajno u multietničkoj sredini kakva je Bujanovac.

Obuke, aktivizam, profesionalno osnaživanje i aktivnosti koje povezuju mlade pojavljuju se i u odgovoru Opštine i među potrebama izraženim u anketi. Istovremeno, podatak da je samo dvoje od deset ispitanika koristilo prostor Kancelarije za mlade ili učestvovalo u njenim aktivnostima ukazuje na potrebu da se, pored same ponude programa, dodatno razmotri način na koji se mladi o njima informišu i koliko su im aktivnosti dostupne.

4. Savet za mlade

Skupština opštine Bujanovac donela je 13. maja 2025. godine Rešenje o imenovanju Saveta za mlade. Imenovano je šest članova, a mandat Saveta utvrđen je na period od četiri godine.

Konstitutivna sednica Saveta za mlade održana je 2. juna 2025. godine u prostorijama Opštine Bujanovac, a sednici je prisustvovalo svih šest imenovanih članova. Savet je formalno konstituisan, a predlog Poslovnika o radu razmotren je i jednoglasno usvojen.

Iako su zahtevom za pristup informacijama od javnog značaja traženi svi zapisnici sa sednica Saveta za mlade, Opština Bujanovac dostavila je samo zapisnik sa konstitutivne sednice održane 2. juna 2025. godine. Naknadnim kontaktom sa predsednikom Saveta za mlade potvrđeno je da je održano još nekoliko sednica onlajn, ali zapisnici sa tih sednica nisu dostavljeni.

Zbog toga na osnovu dostupne dokumentacije nije moguće utvrditi koliko je ukupno sednica Saveta održano, kada su održane, o kojim pitanjima se raspravljalo niti kakvi su zaključci ili odluke doneti.

Nedostupnost ove dokumentacije ograničava mogućnost potpunije procene kontinuiteta i sadržaja rada Saveta za mlade.

5. Učešće mladih u donošenju odluka

Opština navodi da mlade uključuje kroz direktnu komunikaciju, javne pozive, konsultacije, diskusije, sastanke, edukativne aktivnosti i saradnju sa omladinskim organizacijama i organizacijama civilnog društva. Kao jedan od primera navodi se uključivanje mladih u proces izrade Lokalnog akcionog plana za mlade.

Nalazi ankete, međutim, pokazuju ograničeno iskustvo ispitanika sa neposrednim učešćem u lokalnim procesima donošenja odluka. Četiri od deset ispitanika navela su da su učestvovala u javnoj raspravi, anketi, omladinskoj inicijativi, Savetu za mlade ili sastanku sa institucijama, dok šestoro nije.

Pojedini odgovori ukazuju i na to da deo ispitanika svoj uticaj na lokalno odlučivanje smatra slabim.

Jedan ispitanik navodi: „Dosta je slab uticaj mladih u donošenju odluka.“

Druga ispitanica kaže: „Smatram da je mali procenat uticaja mladih.“

Jedan ispitanik iz albanske zajednice navodi: „Moje mišljenje je uzeto u obzir, ali samo od nevladinih organizacija, i to onih koje nisu lokalne, nikada od državnih institucija.“

Istovremeno, jedan od odgovora ograničeno učešće povezuje i sa nedostatkom ozbiljnosti, motivacije i interesovanja kod dela mladih.

Nalazi ukazuju na razliku između formalno postojećih mogućnosti za uključivanje mladih i načina na koji deo ispitanika doživljava svoj stvarni uticaj na lokalno donošenje odluka. Istovremeno, odgovori pokazuju da prepreke za veće učešće ispitanici prepoznaju i u nedovoljnoj motivaciji i zainteresovanosti dela mladih.

6. Lokalni akcioni plan za mlade i budžetska podrška

Jedan od najznačajnijih institucionalnih nalaza jeste da Opština Bujanovac trenutno nema usvojen i važeći Lokalni akcioni plan za mlade.

Istovremeno, Opština navodi da je proces izrade plana pokrenut tokom 2025. godine i da su u okviru tog procesa preduzete aktivnosti sa ciljem uključivanja mladih u prepoznavanje njihovih potreba, problema i prioriteta. Prema odgovoru Opštine, Kancelarija za mlade uputila je javni poziv mladima da se neposredno uključe u proces izrade Lokalnog akcionog plana, a tim povodom je 16. jula 2025. godine održan sastanak sa mladima u sali Skupštine opštine Bujanovac.

Prema odgovoru Opštine, proces izrade Lokalnog akcionog plana za mlade još nije završen.

Usvajanje ovog dokumenta predstavljalo bi važan korak ka jasnijem definisanju prioriteta, mera i načina praćenja lokalne omladinske politike. Rezultati ankete mogu istovremeno predstavljati jedan od dodatnih izvora informacija o oblastima koje deo mladih prepoznaje kao važne od informisanja i prostora do aktivnosti, zapošljavanja i učešća u donošenju odluka.

Opština je izdvojila i finansijska sredstva za sprovođenje omladinske politike. Prema dostavljenim podacima za 2025. godinu planirani budžet iznosio je 1.980.000 dinara i to za:

150.000,00 dinara za socijalna davanja zaposlenima;

1.630.000,00 dinara za usluge po ugovoru;

100.000,00 dinara za materijal;

100.000,00 dinara za mašine i opremu.

Iz Opštine navode da su prema raspoloživim karticama izvršenja budžeta za period od 1. januara do 31. decembra 2025. godine, evidentirani rashodi obuhvataju 1.737.070,41 dinara za stručne usluge i reprezentaciju i 58.731,09 dinara za administrativni i kancelarijski materijal i druge evidentirane troškove, odnosno ukupno 1.795.801,50 dinara, prema raspoloživoj dokumentaciji.

Takođe, ističu da je za 2026. godinu u budžetu Opštine Bujanovac posebno je definisana programska aktivnost **„Sprovođenje omladinske politike“**, za koju su planirana sredstva u ukupnom iznosu od 1.516.000,00 dinara, od čega: 1.416.000,00 dinara za usluge po ugovoru; 100.000,00 dinara za materijal.

Postojanje budžetskih izdvajanja pokazuje da omladinska politika ima svoje mesto u finansijskom planiranju Opštine. Međutim, sama visina izdvojenih ili potrošenih sredstava ne pokazuje kakav je njihov stvarni efekat na mlade.

Nalazi ankete posebno oni koji se odnose na nedostatak informacija, potrebu za prostorima i programima i ograničeno iskustvo u donošenju odluka predstavljaju oblasti u odnosu na koje bi bilo korisno pratiti rezultate sprovedenih aktivnosti i korišćenja budžetskih sredstava.

7. Prostori za mlade

Opština navodi da Kancelarija za mlade raspolaže prostorom koji se koristi za rad sa mladima, sastanke, konsultacije, radionice i druge aktivnosti. Istovremeno, u odgovoru Opštine navodi se da ne postoji poseban omladinski centar kao samostalna ustanova ili zaseban objekat, već se aktivnosti realizuju kroz prostor Kancelarije, opštinske prostorije i druge dostupne prostore, u zavisnosti od vrste aktivnosti.

Odgovori ispitanika pokazuju da deo mladih postojeće mogućnosti za okupljanje i aktivnosti smatra nedovoljnim.

Na pitanje koliko u Bujanovcu ima prostora namenjenih mladima, među odgovorima se pojavljuju ocene poput „jako malo“, „veoma malo prostora“, „nema mnogo mesta“, dok je jedan ispitanik odgovorio: „Nijedan!“. Jedan ispitanik, međutim, ocenjuje da prostora ima dovoljno, ali da mladima nedostaje motivacija.

Otvoreni odgovori pokazuju i kakvi prostori nedostaju. Ispitanici su navodili:

- prostor za umetnost;
- kreativne centre;
- bioskop i projekcije filmova;
- uređene parkove;
- čitalački klub;
- prostor za druženje i razgovor;
- mirno mesto na koje mladi mogu da odu kada se ne osećaju dobro;
- prostor u kojem mogu da izraze svoje potrebe i ideje.

Jedan ispitanik navodi: „Nedostaje dosta toga, ali nešto što bih voleo jesu: bioskop odnosno projekcija filmova, neki lepo uređeni parkovi i, naravno, da postoji neko mesto gde bi mogli svi zajedno da se družimo.“

Drugi ispitanik navodi: „Prostor koji nedostaje mladima jeste mesto na koje možeš da odeš kada se ne osećaš dobro i tamo se smiriš.“

Pojavljuje se i potreba za prostorom u kojem bi mladi mogli slobodno da provode vreme, organizuju aktivnosti i iznose ideje o promenama koje žele u Bujanovcu, kao i predlog za uspostavljanje **multikulturalnog omladinskog centra u kojem bi mladi iz različitih zajednica zajedno učestvovali u aktivnostima i predlagali projekte.**

Odgovori zato pokazuju da potreba mladih nije ograničena samo na fizički objekat. Ona obuhvata i funkcionalan, dostupan i kontinuirano aktivan prostor za druženje, kreativni rad, podršku i učešće u zajednici.

8. Budućnost mladih: ostanak ili odlazak iz Bujanovca

Odgovori ispitanika pružaju i važan uvid u način na koji deo mladih vidi svoju budućnost u Bujanovcu.

Devet od deset ispitanika navelo je da razmišlja o odlasku iz Bujanovca, dok jedan ispitanik nije siguran. **Nijedan ispitanik nije odgovorio da ne razmišlja o odlasku.**

U otvorenim odgovorima kao razlozi se pojavljuju obrazovanje, zaposlenje, kvalitet života i veće mogućnosti za budućnost.

Jedan odgovor glasi: „Nema radnih mesta.“

Drugi ispitanik razlog za odlazak sažima kao: „Za bolju budućnost.“

Među potencijalnim destinacijama ispitanici su navodili Nemačku i Kanadu, dok je jedan ispitanik razmatrao nastavak školovanja na univerzitetu u Srbiji ili drugoj zemlji Evropske unije. Jedan ispitanik koji je već napustio Bujanovac svoju odluku povezuje sa kvalitetnijim obrazovanjem i većim mogućnostima za praktično iskustvo i profesionalni razvoj.

Institucionalni odgovor pokazuje da se određene lokalne aktivnosti odnose na obrazovanje, stručno osposobljavanje i zapošljavanje. Opština, između ostalog, navodi saradnju sa obrazovnim ustanovama, Nacionalnom službom za zapošljavanje i organizacijama civilnog društva. Takođe ističe saradnju sa predstavnicima Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), kao i učešće u aktivnostima i projektima koje podržavaju drugi međunarodni partneri.

Međutim, upravo se obrazovanje i zapošljavanje pojavljuju među razlozima zbog kojih ispitanici razmišljaju o odlasku, što ukazuje na značaj daljeg praćenja toga u kojoj meri postojeće mere odgovaraju na potrebe mladih.

Zbog malog broja ispitanika, ovaj nalaz ne može se koristiti kao pokazatelj razmera odlaska mladih iz Bujanovca niti kao reprezentativan stav svih mladih u opštini. Ipak, činjenica da devet od deset ispitanika u ovom uzorku razmišlja o odlasku predstavlja izrazit nalaz koji zaslužuje dodatnu pažnju i dalje istraživanje.

9. Zaključak

Nalazi istraživanja pokazuju da u Bujanovcu postoje institucionalni mehanizmi, aktivnosti i budžetska sredstva namenjeni mladima, ali i razlike između formalno dostupnih mogućnosti i iskustava dela mladih obuhvaćenih anketom. Iako većina ispitanika zna da Kancelarija za mlade postoji, samo dvoje je koristilo njen prostor ili učestvovalo u njenim aktivnostima, dok se nedostatak informacija pojavljuje kao jedna od glavnih prepreka većem uključivanju.

Slična razlika uočava se i kada je reč o učešću u donošenju odluka. Opština navodi različite mehanizme uključivanja mladih, dok šest od deset ispitanika nema iskustvo učešća u javnoj raspravi, anketi, omladinskoj inicijativi, Savetu za mlade ili sastanku sa institucijama. Deo ispitanika istovremeno ocenjuje da mladi imaju malo mogućnosti da utiču na lokalne odluke.

Odgovori ispitanika ukazuju i na potrebu za dostupnijim prostorima i sadržajima za mlade, kao i za većim mogućnostima u oblastima obrazovanja i zapošljavanja. Posebno se izdvaja podatak da devet od deset ispitanika razmišlja o odlasku iz Bujanovca, pri čemu se među razlozima pojavljuju upravo obrazovanje, zaposlenje, kvalitet života i bolje mogućnosti za budućnost.

Nalazi zato ukazuju na značaj ne samo postojanja institucionalnih mehanizama i budžetskih izdvajanja, već i njihove vidljivosti, dostupnosti i sposobnosti da odgovore na potrebe mladih. Završetak Lokalnog akcionog plana za mlade, transparentniji rad postojećih mehanizama i kontinuirano uključivanje mladih mogu doprineti tome da lokalna omladinska politika bude više zasnovana na njihovim stvarnim iskustvima i potrebama.

10. Preporuke

- Završiti izradu i usvojiti Lokalni akcioni plan za mlade, uz uključivanje potreba i prioriteta mladih u njegovo definisanje.
- Ojačati rad Saveta za mlade, kroz redovnije sednice, transparentno informisanje javnosti o njegovom radu i veće uključivanje mladih u lokalno donošenje odluka.
- Unaprediti vidljivost i dostupnost rada Kancelarije za mlade, posebno kroz redovno informisanje mladih o aktivnostima, programima i načinima uključivanja.
- Razmotriti uspostavljanje posebnog omladinskog centra ili drugog stalnog i funkcionalnog prostora za mlade, u skladu sa potrebama koje su iskazane kroz konsultacije i istraživanja među mladima.
- Povećati broj redovnih konsultacija sa mladima, uključujući mlade iz različitih naselja i društvenih grupa.
- Unaprediti praćenje i evaluaciju programa za mlade, uključujući transparentnije povezivanje izdvojenih sredstava, realizovanih aktivnosti i ostvarenih rezultata.
- Nastaviti i razvijati saradnju sa školama, Nacionalnom službom za zapošljavanje, organizacijama civilnog društva i međunarodnim partnerima, posebno u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, interkulturalnog povezivanja i učešća mladih.
- **Autor: Ibrahim Fejzullahi**